

1/2 paginas

AANVULLENDE MEMORIE DER ONDERAFDEELING POSO.

I. AARDRIJKSKUNDIGE BESCHRIJVING.

a. Ligging, grootte, grenzen.

K.I. / 5
XXXX-5

E.L. van Son 1935
F. uit Aeneis

In verband met gerezen kwesties betreffende de betaling van ebbenhoutretributies werd in samenwerking met den Assistent Resident van Donggala, de grens tusschen de Onderafdeelingen Poso en Parigi aan de hand van oude stukken nogmaals duidelijk vastgesteld en verdient het aanbeveling zulks alsnog bij zelfbestuursbesluit met bijgevoegden schetskaart nader aan te geven, om zoodoende alle moeilijkheden in de toekomst te vermijden.

Voor vaststaand is thans aangenomen dat deze grens gevormd wordt, in het Oosten te beginnen, door de Tomorariwier stroomopwaarts tot haar oorsprong, vervolgens het scheidingsgebergte tusschen de Saesoe en Tambaranarivier, genaamd wawontambaranagebergte, tot waar dit gebergte uitkomt op het Hambohegebergte dat weder de grens vormt tusschen Tawaelia in Lore en Paloe

- b. Algemeene gesteldheid van den bodem.
- c. Kusten.
- d. Rivieren.
- e. Wegen en paden.

1. De reeds sedert jaren bestaande plannen voor den verbindingsweg tusschen den Golf van Tomini en dien van Boni hebben gedurende het jaar 1934 vastere vormen gekregen.

Voor het moeilijkste stuk nl het wegge-deelte loopende vanaf Majoa naar het zuiden over het Takole-Kadjoegebergte, werd door opnemers uit Makasser, gesteund door werkkrach-

U-e-1

ten en geld van Poso, een nieuw bruikbaar tracé uitgezet dat in de toekomst het denkbeeld van een autowegverbinding met het gouvernement Celebes zal kunnen verwezenlijken.

Aanleg van bedoeld gedeelte zal echter, in verband met de weinig beschikbare werkkrachten, vele jaren vorderen, tenzij een andere oplossing gevonden kan worden door b.v. tewerkstelling van gestraften onder militaire bewaking, zooals reeds enkele jaren geleden het plan is geweest en hetwelk niet doorging wegens gebrek aan contanten.

Het weggedeelte Majoa - Pendolo werd in de laatste jaren over een afstand van ruim twaalf kilometers op volle breedte gebracht en verhard.

Aan het daarop aansluitende stuk tusschen Pendolo en Tentena dat langs de Oosk^tant van het meer loopt en ruim zestig kilometers lang is, ontbrekt nog veel en zal, om het voor verkeer geschikt te maken, nog veel werk moeten worden verzet.

Genoemd worden slechts de granieten wanden tusschen Dolomai en Tokilo welke weggeschoten moeten worden.

Tusschen Pendolo en Korobona langs de zuidkust van het meer ligt de huidige weg, om betrouwbaar te zijn, te laag. Bij hoogwaterstand van het meer heeft dikwijls overstrooming plaats zoodat ophooging geboden is.

De asweg Pendolo-Tentena zou mede in

verband

verband met hetgeen hieronder vermeld onder sub 6 ook kunnen loopen via Korobone, Singkora, Masewe, Tariqa. Het voordeel hiervan zou zijn dat daardoor meteen het geheele district Ondak gemakkelijk en vlug zou zijn te bereiken.

De verbinding Poso - Tentena, welke 58 Km telt, is in goeden toestand en is per auto in ongeveer zeven kwartieren gemakkelijk af te leggen. Noodig zijn slechts nog enkele duikers en als werk van eenige afmeting een nieuwe brug bij Wimbi, zoodat het ook mogelijk zal zijn de stoomwalsen naar de Tentena zijde te brengen.

2. Wat belangrijkheid voor autoverkeer betreft moet als tweede genoemd worden de verbinding tusschen de landschappen Poso en Todjo.

Het gedeelte Todjo - Tongko een afstand van 54 kilometers is reeds thans geheel berijdbaar voor automobilen en is het, behouden bij bandjirs der diverse rivieren, steeds mogelijk dit vlot af te leggen.

Doordat bijna overal verhardingsmateriaal direct langs den weg verkrijgbaar is worden verbeterings - en onderhoudswerkzaamheden op bedoeld traject zeer vergemakkelijkt.

De weg van Tongko naar Poso, welke volgens vroegere plannen zou moeten loopen langs de kust, werd bij nader inzien en in overeenstemming met den wensch van hoofden en bevolking uitgezet via Silantja en Sepe naar Togolo, welk laatste dorp zeven kilometers van Po-

so verwijderd ligt aan de reeds bestaande Poso - Tentenaweg.

Het voordeel van deze verbinding, welke iets langer is dan de kustweg, is gelegen in het feit dat zij langs verscheidene dorpen loopt, zoodat meer werkkrachten beschikbaar zijn (langs de kustweg woont bijna niemand), doordat verhardingsmateriaal meer direct bij de hand is (grintbanken Tongkorivier) en doordat de te verrichten werkzaamheden minder zwaar zijn.

Met uitzondering van de trajecten Togo-
loe - Silantja en Bategéntjoe - Tongko is
thans deze weg geheel op breedte.

Voor overgang der Tongkorivier is een brug noodzakelijk daar deze te diep is om er zelfs bij zeer laag water doorheen te rijden.

3. Als weg voor automobillen kan in de derde plaats beschouwd worden die van Poso naar het district Pebato via Mapane naar Malitoe, den standplaats van het districtshoofd.

Mén kan reeds thans per auto tot Malitoe komen, de weg moet alleen nog hier en daar verhard worden terwijl enkele bruggetjes nog moeten worden verbeterd of vervangen. De totale afstand bedraagt ruim 20 KM.

Voor de overgang van den Posorivier, welke thans middels een gierpont plaats heeft, is voor het jaar 1935 gerekend op den bouw van een houten brug.

4. Als vierde autoweg in deze onderafdeeling noem ik nog die welke in de toekomst geheel rond het eiland Oena-Oena, in het landschap van dien naam, zal loopen.

Hiervan is reeds ongeveer 18 KM. klaar, de totaal lengte zal ± 43 KM bedragen.

Deze weg is van belang voor de bevolking in verband met het transport van coprah naar de afscheepplaatsen, welk transport in verband met de moessons niet steeds veilig over zee kan plaats hebben.

Aan dezen weg werken mede de heerdienst plichtigen van de Togeaneilanden, daar op deze eilanden zelf niets te werken valt van eenig belang.

5. In den aard der paden kwam in de laatste jaren geen wijziging van belang.

Het paardenpad van Tentena naar Bada (landschap Lore) is volgens bestaande plannen voorbestemd om deel uit te maken van den asweg door Celebes en sluit dus aan op den onder 1 genoemde weg Takole Kadjoe - Mendolo - Tentena en zou aldus in de verre toekomst een verbinding

verbinding naar Koelawi (Paloe) kunnen worden verkregen.

Het tracée over het Fennemagebergte, zooals het thans is, is echter voor genoemd doel grooten deels niet te gebruiken daar de hellingen veel te steil zijn. Een geheel nieuwe opname zou m.i. eerst moeten plaats hebben.

Een groot struikelblok zal zijn het getrek aan heerendienstplichtigen welke voor deze weg hoogstens beschikbaar zijn tot een aantal van 5 per kilometer.

6. Een ander pad van belang voor de toekomst is het paardenpad loopende van Tentena naar Tari-pa in het district Ondaë en vandaar via Kamba naar Kolonedale. Het tracée tot den Kolonedale-grens is, behoudens enkele kleine gedeelten op de trechten Tentena - Belei en Tari-pa - Kamba, zeer goed.

Uitbouwning van deze verbinding echter zal, wil men niet in groote kosten vervallen, groote vertraging ondervinden door het ook hier geringe aantal heerendienstplichtigen dat beschikbaar is.

7. De overige paardenpaden, waarvan dat van Kasigcentjee (district Pebato) naar Watotatae (district Napoe, Lore) het belangrijkste is, openen voor de toekomst weinig perspectieven en kunnen daar zij onveranderd zijn gebleven en geen wijziging behoeven verder buiten beschouwing blijven.

f. Kampongs.	-----
g. Plantengroei.	-----
h. Klimaat en moessons.	-----

II. BEVOLKING.

- a. Afkomst, stam en klassen-
indeeling. -----
- b. Sterkte. -----
- c. Godsdienst.

1. Zending.

De werkingsaphaar der zending werd in de laatste jaren niet uitgebreid en omvat nog steeds voornamelijk de landschappen Peso en Lore, alsmede enkele kampongs in het landschap Todjo nl. Mataka A, Bambalo, Tansawaoe en Antja.

Van sterke uitbreiding van het Christendom kan niet worden gesproken. Van invloed ten goede noch ten kwade op karakter, gesaardheid, zeden en gewoonten der bevolking is weinig merkbaar.

Nog steeds is in bepaalde streken het heidendom niet uitroeibaar. Vooral veel oudere lieden konden nog sterk daaraan vast.

Men zoekt het dan ook meer door inwerking op de jongere generatie middels onderwijs op de diverse zendingsscholen.

De zendingsspost Bomba in het district Bada (landschap Lore) werd in 1932 sinds vele jaren weder bezet.

De zending treedt veelvuldig op als tusschenpersoon tusschen bestuur en bevolking. Laatsgenoemde wendt zich met klachten meermalen eerst tot haar en zij geeft dan een en ander door wanneer zij zulks noodig acht.

Het gebied der Towana's in het district Hoeloe Bangka, (landschap Todjo), uitsluitend bewoond door heidenen, is nog steeds vrij gebleven van zendingen, hetgeen ongetwijfeld te danken is

aan de slechten financiële toestand waarin de zending de laatste jaren verkeert en welke steeds verergert.

2. Mohamedanisme.

Hierover kan weinig worden vermeld. Het godsdienstig leven der Mohamedanen is in de geheele onderafdeeling vrij tam te noemen.

Het meest merkbaar is dit leven in de kuststrack Ampang, Oepentanga, Dondo en in het landschap Gena-Gena.

Te Ampang en Dolong (Gena-Gena) zijn godsdienstscholen.

Van activiteit van eenige beteekenis van P.S.I.I, Moshamadijah of andere vereenigingen is weinig merkbaar.

3. Aminisme.

De districten Sada en Besoa in het landschap Napos zijn ook thans nog de voornaamste bolwerken van het heidendom binnen zendingengebied.

Zoo nu en dan tracht men weer oud heideneche gebruiken in te voeren zooals tot uiting kwam in de districten Besoa (Lore) en Poecemboto (Poso) waar weder talrijke gevallen van het uitslaan der voortouden voorkwamen

Men andere gewoonte welke in de laatste jaren argernis der zending opwekte, was het opgraven van beenderen van gestorven familieleden dat op enkele plaatsen in Poso en Todje voorkwam.

De laatste tijd is hier echter niets meer van gehoord. Vervolgelingen werden niet ingesteld.

d. Taal.

e. Bewapening en vechtwijze.

Het aantal der aanwezige vuurwapens is in de apart

apart daarvoor bestemd register ingeschreven waarin elke vermeerdering of vermindering in het totaal onmiddellijk tot uiting komt.

f. Woningen en gebouwen.

De woningen in het berglandschap Lore zyn van zeer apart model hetwelk men elders niet aantreft.

Volgens diverse officieren van gezondheid echter is het verblijf in dergelijke woningen vooral voor kleinere kinderen niet zeer gezond. Alles is gesloten en de ingang wordt gevormd door een nauwe opening. Binnenshuis bevindt zich des avonds steeds een vuur als verwarming daar dit landschap grootendeels boven 1000 M ligt.

Er is echter geen goede rookuitlaat waardoor veel borstziekten voorkomen. Wallicht kan er in de toekomst naar worden gestreefd de huizen luchtiger te doen bouwen

g. Middelen van bestaan.

Als nieuw middel van bestaan werd in dit jaar bij de andere reeds in vorige memorien gemelde middelen, nog gevoegd het kappen door de bevolking van het geheel zwarte ebbenhout (niet te verwarren met het gestreepte product

Dit wordt voornamelijk gevonden in het Landschap Todjo in de districten Ampang-Borone OeEkoeli en Bongka.

De handelswaarde is ongeveer f 1.- per picool en de uitvoer heeft voornamelijk plaats naar Japan. Bij wijze van restrictie werd een maximum uitvoer van 30 ton per jaar vastgesteld Voor opkoop van dit hout kan de bevolking

worden vergunningen verleend door den onderafdeeling-schef evenals dit geschied bij roten en damar.

Zie voor "middelen van bestaan" verder sub j.-

Als specifiek inheemsche nijverheid voornamelijk uitgeoefend in de berglandschappen moet worden genoemd het maken van kleeding en andere gebruiksartikelen uit berkenbast.

De boom waarvan de bast gebruikt wordt voor het maken van kleeren lijkt het meest op een berk en wordt in Bada "noence" genoemd. De stam is dun en de schors heeft een lichte kleur evenals die van die berk.

Voor de verwerking tot bruikbaar materiaal begint men met de bast in willekeurige stukken af te schillen en deze gedurende ongeveer twee uren lang in water te koken. Zijn zij voldoende zacht dan worden ze een uur lang nageweekt in koud water en daarna in bundels gepakt welke met willekeurige bladeren worden omwikkeld. Deze bundels worden zoo gedurende een week op een drooge plaats bewaard, hetgeen maar men beweert het zacht worden nog meer bevordert.

Is men zoover gekomen dan spreidt men de stukken uit op een balk en begint men ze met knuppels tot mos te slaan. De stukken liggen daarbij gedeeltelijk over elkaar, worden dus in elkaar geslagen, waardoor zich een groot vel vormt. Dit slaan duurt nogal lang; om een stuk te krijgen dat voldoende groot, glad en fijn is om b.v. voor een vrouwenrok te dienen moet men een week lang ijvêrig kloppen.

Na deze bewerking is de kleur van de ontstane stof licht geel. Men kleurt deze met gekookte sappen van een andere boomsoort donker bruin.

Zwart ziet men echter het meest en deze kleur krijgt men door de donkerbruine lap stevig in te wrijven met wedder.

De aldus verkregen stof is eigenlijk een slechte soort perkament, vrij ruw en niet erg soepel.

Voor een gewone vrouwenrok is noodig een stuk van ongeveer zeven meter lang en anderhalven meter breed. Door toepassing van talrijke plooiën en streken wordt zulk een enorm stuk passend gemaakt.

Het resultaat is een overkleede vrouw, de rokken zijn zeer lang en staan wijd uit, doen denken aan de Crânoline en doen zeer onpractisch aan. Men werkt er zelfmeer in de sawahs en loopt er mee door de bosschen. Door de meeste primitieve stammen in de Molukken nagenoeg geheel waakt rondloopen, zijn de Toradja's hierop een merkwaardige uitzondering.

Behalve rokken en jakjes voor vrouwvolk maakt men ook hoofddeken voor mannen alsmede dekens en klamboes.

Verhandeling van deze artikelen heeft slechts plaats middels ruilen tegen producten of andere zaken welke men juist noodig heeft.

De boomschorststof is niet bestand tegen regen, daaraan blootgesteld wordt zij papperig. Wassen is dus ook niet mogelijk.

Het behoeft geen betoog dat deze kleeding dus niet zeer hygienisch is.

Veel verschil maakt het echter niet daar de bevolking, wanneer zij katoenen stoffen dragen, deze evenmin wasschen.

Als tweede inheemsche nijverheid welke echter veel minder wordt beoefend en van veel mind^r belang is zij het pottenbakken vermeld. Dit geschiedt slechts door enkele families. In Bada kan men deze lieden nog altijd gadeslaan. De potten worden met de hand gevormd zonder draaischijven. Als vernis wordt damar aangewend. Ook deze potten zijn ruilmiddel.

h. Gezondheidstoestand.

Deze is niet abnormal slecht of goed te noemen.

De gebruikelijke volksziekten als malaria en framboesia treft men noggenoeg in de geheele onderafdeeling aan.

Bestrijding van framboesia heeft geregeld plaats middels neosalversan adjecteda, die van malaria middels verkrijgbaarstelling van chinine.

De algemeene gezondheidstoestand der bevolking van de Fogeaneilanden kan als de minst goede van de onderafdeeling worden genoemd; hetgeen hoofdzakelijk te wijten is aan de aardrijkskundige gesteldheid dezer eilanden, welke weinig goed water hebben en ^{deels} moerassig zijn.

Zoo nu en dan hebben meer of minder belangrijke influenza explosies plaats, waarbij vooral veel kindersterfte voorkomt, hetgeen geweten kan worden aan de slechte babyverzorging door

door de ouders die koortsige kinderen dikwijls in ijskoud rivierwater baden.

Ook in de Towanegebieden komt nogal eens longoansteeking voor, daer het daar zeer winderig is en men zich weinig in acht weet te nemen.

In deze strak wordt er naar gestreefd de bevolking in kampongs samen te brengen op ge-youd gelegen gronden.

Dicht bij Watoesaongge is b.v. pas een nieuwe plek uitgekozen, waar de lieden van dit dorp en die van Baneboe een nieuwe nederzetting willen bouwen.

Buiten de hoofdplaats Poso zijn thans totaal twee landschapspoliklinieken nl te Oena-Oena en te Ampane (Todjo), beide onder een mantri verpleger.

In het afgelopen jaar werden de poliklinieken te Wanga (Lore) en te Todjo opgeheven, eerstgenoemde daar voldoende controle wegens de geïsoleerde ligging niet mogelijk was en laatstgenoemde wegens overbodigheid in verband met de ligging, waardoor slechts weinigen van deze kliniek konden profiteren.

De zending stelde voor te watoetaoe een zendingspolikliniek op te richten, doch het landschap moest dan alles betalen.

Daar zendingstoezicht echter geenszins een goede gang van zaken waarborgt, zooals de officier van gezondheid meermalen moest constateren in het zendingshulpziekenhuis te Tentena werd hierverder niet op ingegaan.

In overeenstemming met den inspecteur

D.V.G. te Makassar werd het plan gemaakt om in de plaats van een kliniek in Napoe (Lore) er een te openen in Malitoe (Pebato, Poao) zoodra de wog daarheen geregelde controle door den dokter per auto mogelijk maakt vgl. I. sub e punt 3.

i. Onderwijs.

Het landschap heeft 23 openbare volkscholen in beheer.

De schoolopcenten werden voor 1935 verhoogd tot 20.

In zendinggebied zorgt de zending geheel voor het onderwijs met 51 gesubsidieerde en vier ongesubsidieerde scholen .

Voor 1935 staat heropening van de landschaps volkschool te Tiwak (Poso) op het program, hetgeen in verband met de sluiting van de school te Tingki, (Oena-Oena) welke onvoldoende leerlingen had, zonder vermeerdering van kosten kan plaats hebben.

De Gouvernementscholen 2de klasse te Ampane en Koloko (Oena Oena) werden omgezet in volkschool, *met uitzondering*.

De zending heeft dergelijke inrichtingen ter hoofdplaats Poso en te Tentena.

j. Oeconomische toestand.

In het laatste halfjaar 1934 en begin 1935 verbeterde de oeconomische toestand in het geheele ressort merkbaar hetgeen voornamelijk kan worden gedankt aan de stijging der coprahpreizen.

Ter meerdere verbetering der financieele draagkracht in de bevolking werd overal waar zulke mogelijk was de uitbreiding der voedselaanplantingen en vooral die der sawahcomplexen sterk gepropageerd, zoodat deze in het afgelopen jaar

aanzienlijk

aanzienlijk werden uitgebreid, waar zulks geschiedde en nog moet geschieden, staat vermeld in een afzonderlijke nota van overgave dedato april 1935.

Reeds in 1934 kon de bevolking van enkele streken als Bada en in de omgeving van Tentena gedeeltelijk hare belasting voldoen middels verkoop van het surplus aan rijst.

En gunstige factor blijft ook nog steeds de mogelijkheid van werkverkriging in het ebbenhoutbedrijf welke nog vergroot werd door de nieuwe exploitatie van het meer genoemde geheel zwarte hout.

Ook is in de laatste maanden van 1934 weer meer vraag geweest naar de boschproducten rotan en damar, hetgeen vooral in de kuststreek van het district Ampang - Borong (landschap Todjo) gunstige gevolgen had.

En nadeelige omstandigheid in de laatste jaren is de achteruitgang van de koffiecultuur door bessenboeboek waar zonder deskundig personeel en krasse maatregelen weinig aan te doen is.

III. VOORTBRENGSELEN.

- a. Uit het dierenrijk. -----
b. Uit het plantenrijk. -----

IV. TRANSPORTMIDDELEN.

- a. Te land. -----
b. Te water Te Poso is een stoomvaartig en te Oena-

Oena een motorboot gestationneerd. Deze laatste wordt zooveel mogelijk ter beschikking van den zelfbestuurder van Oena - Oena gehouden in verband met de geografische gesteldheid van zijn ressort.

V. BESTUUR.

a. Algemeene inrichting.

De administratieve indeeling van het landschap Todjo werd gewijzigd uit hoofde van bezuinigingsoverwegingen.

Eerst telde dit landschap vijf districten n.l. Oekoeli, Todjo, Ampane, Borone en Hoeloe Bongka.

Door samenvoeging der eerste twee en van Ampane en Borone werd dit aantal teruggebracht tot drie, een indeeling welke in de praktijk ook voldeed.

In de andere landschappen had geenerlei verandering plaats.

b. Belastingen.

Inkomsten van hoofden. De hoofden hebben behalve de gebruikelijke 8 ½ collectieponen van de belasting nog inkomsten uit de pinontol.

Deze bedraagt in de landschappen Poso en Lore en op het eiland Oena-Oena f 2.- en in het landschap Todjo en op de Togeaneilanden f 2.50.

Wanneer men niet betaalt kan men daarvoor werk in de plaats leveren en wel totaal vier dagen dagelijks van zeven tot elf uur en van één tot vijf in den namiddag. Eten wordt niet verstrekt. Betaling heeft echter zeer weinig plaats terwijl velen zich eveneens aan werken trachten

trachten te onttrekken.

Deze pinontel kan slechts door kamponghoofden worden genoten en niet door zelfbestuurders.

c. Rechtswezen.

Bij rechtszaken is wel eens de vraag gerezen wat voor een eed de Toradja moet afleggen als hij christen is of daarvoor doorgaat.

Beschouwt men hem als christeninlander dan zou de gewone korte gebruikelijke eed, zooals b.v. aan Minahassers ook wordt opgelegd, kunnen worden afgelegd.

De indruk werd echter verkregen dat de gewone desman, al dan niet gedoopt, aan den adat eed meer waarde hecht, dus deze meer als bindend voelt, noodat in de practijk aan alle Baresers voor den Madjelis deze eed door den zelfbestuurder werd opgelegd.

Vrij vertaald luidt bedoelde eed als volgt:
"Wanneer ik lieg mag ik door den bliksem worden getroffen, opgevreten worden door krokodillen of slangen, mag ik de buffel en kippenziekte krijgen alsmede de honden- en varkenspest, mag ik door zware boomen worden verpletterd en allerlei andere narigheden ondergaan", hetgeen dus op de primitieve gedachtengang van deze lieden vanzelfsprekend meer indruk moet maken dan het voor christenen gebruikelijke niets zeggende: "Allah ta Allah tolong memolong at's kebenaran".

VI. POLITIEKE TOESTAND.

a. Uwendige toestand.

Deze is gunstig.

Van

Van slechten invloed van politieke partijen is weinig te merken.

De verhouding tusschen hoofden en bevolking kan goed worden genoemd.

Bijzonderz op den voorgrond tredende hoofden zijn er niet.

De zelfbestuurder van Oena-Oena kan als de beste van het viertal worden beschouwd. Personalialia worden in een aparte nota behandeld.

Als gebied waar het bestuur practisch nog niet is doorgedrongen verdient vermelding de Towana-streek aan de bovenloop van de Bongkarivier en de Sajoboekorivier, de streek genaamd Tiko en de omgeving van de berg Baraba aan de zijde van den grens met de onderafdeelingen Kolonedale en Loewoek.

Enkele honderden menschen zijn daar nog niet geregistreerd.

In Mei 1934 werd door mij in samenwerking met een militaire patrouille in het gebied aan den bovenloop van de Sajoboeko een verkenningstournee van drie weken gemaakt, waarbij aansaking werd verkregen met ongeveer 200 wilde ongeregistreerde zielen van Tiko en omgeving, mannen en vrouwen.

Sodoelde lieden wonen in onherbergzame oorden en nemen bij nadering van vreemdelingen direct de beenen. Zij verstoppem zich in holle boomen en spelonken en gluren achterdochtig naar den indringer.

Met eenige moeite en door reeds tamme Towana's als tusschenpersoon te gebruiken lukt het wel hen uit hunne schuilhoeken te lokken. Zij kunnen dan verder gelijmd worden met tabak, zout of zeep.

Bij dit laatste moest men het gebruik eerst worden nitgelagd daar zij die anders opaten.

Wanneer men ooit tijd zal kunnen vinden deze lieden te bewegen naar meer toegankelijke streken te doen verhuizen, zal zulks veel moeite en langdurige patrouilles kosten.

Tochten erheen zijn echter zeer interessant in elk opzicht en alleszins de moeite waard.

VII. VERHOUDING TOT HET NEDERLANDSCH -
INDISCH GOVERNEMENT.-

Is goed.

Donggâ, 23 Mei 1935.-

Gf De afgetreden Gezaghebber van Poso,

